

UTARETERVEYS JA MAIDON LAADUN HALLINTA

Karjan hyvä utareterveys on monen tekijän summa. Lehmien tulee olla terveitä ja aktiivisia sekä lypsyn tapahtua onnistuneesti. Kun havaittuihin poikkeamiin reagoidaan heti, ongelmat eivät pääse kasvamaan liian suuriksi.

Lypsykoneen toiminnan tarkkailua

Automaattilypsyssä lypsykoneen ääni kertoo paljon, ja onkin hyvä oppia tunnistamaan toimivan koneen ääni. Päivittäin seurattavia asioita ovat myös lypsyn onnistuminen sekä alipaineen pysyminen asetetussa tasossa.

Utareterveysongelmien ratkaiseminen kannattaa aloittaa ottamalla bakteerinäytteet soluttavilta lehmiltä sekä pyytää huolto tarkistamaan lypsyrobotti ja tekemään tykytintesti. Näytetulokset kertovat onko kyse tartunnallisista vai ympäristöperäisistä bakteereista ja mistä ongelmaa kannattaa lähteä purkamaan.

Millaiselta vetimet näyttävät heti lypsyn jälkeen?

Vedinten kunnon seuranta kannattaa tehdä säännöllisesti ja kattavasti karjatasolla. Miltä vetimenpää yleisesti näyttävät, onko eroja erikokoisilla vetimillä, miltä vetimet näyttävät heti lypsyn jälkeen, onko lehmä rauhallinen lypsyn aikana?

Nännikumit vaikuttavat suoraan lypsyn onnistumiseen. Usein nännikumin koko on tilalla kompromissi, koska erikokoisia vetimiä löytyy joka karjasta. Eläinaineksen kehittyessä myös vetimien koossa tapahtuu muutoksia ja tämä on hyvä huomioida nännikumia valittaessa. Valmistajien nännikumivalikoimista löytyy useita vaihtoehtoja.

Seuraa näitä:

- Solut
- Sähkönjohtavuus
- Maidon väri
- Epäsäännölliset lypsyvälit
- Epäonnistuneet lypsyt
- Poikkeamat lypsyajassa
- Tuotosseurantanäytteet

Hygienia, olosuhteet ja management

Lehmien utareiden ja jalkojen puhtaus vaikuttaa lypsyhygieniaan. Utare- ja häntäkarvojen säännöllinen leikkaus vaikuttaa lypsyn onnistumiseen ja vedinten puhdistumiseen. Parsien ja lantakäytävien puhdistamisella, kuivikkeiden riittäväällä käytöllä sekä parsien oikealla mitoituksella vaikutetaan utareiden puhtauteen.

Olosuhteilla voidaan vaikuttaa eläinliikenteen toimivuuteen ja eläinten hyvinvointiin. Raikkaissa ja viileissä ilmassa bakteerit eivät viihdy, mikä vähentää tautien leviämistä. Lisäksi hyvä ilmanvaihto parantaa syöntiä. Erityisesti siirtymävaiheen lehmien olosuhteisiin ja ruokintaan panostaminen kannattaa, koska riski sairastua on silloin suurimmillaan.

Lypsyrobotti täytyy puhdistaa päivittäin. Puhdistuksessa tulee käyttää pesuainetta ja harjaa tai vaahtopesua. Tehty työ näkyy onnistuneina lypsyinä, hyvänä maidon laatuna ja utareterveytenä.

Lypsyrobotilla tarkistettavia:

- Laserin/kameran puhtaus
- Harjojen/pesukupin puhdistuminen ja kunto
- Veden tulon ja lämpötilan varmistus
- Pesuaineen määrä
- Pesun onnistuminen
- Vedinkupin ilmareiät
- Vedinkaston kohdistuminen ja määrä
- Letkujen kunto

Lypsyluvat ja asetukset kuntoon

Lypsyluvan tulisi mahdollistaa lehmän lypsymälle pääsy sen tuotoskauden vaiheen ja tuotoksen mukaisesti. Lypsylupa-asetukset asetetaan usein sellaisiksi, että ne sallivat lyhyemmät lypsyvälit kuin olisi tarpeen. Lyhyitä lypsyvälejä yhdistettynä alhaiseen maitomäärään tulisi kuitenkin välttää niin fysiologisten tekijöiden (maidon anti), lehmien utareterveyden, lypsyrobotin kapasiteetin kuin maidon laadunkin takia.

On hyvä tietää, miten vetimen pesuun ja jälkikäsitteilyyn sekä lypsinten irrotukseen liittyvät asetukset toimivat. Turhia muutoksia ei kannata tehdä, mutta ongelmatilanteissa näiden asetusten toimivuutta on syytä pohtia.